

www.ukrstat.gov.ua

7. *Впровадження інновацій на промислових підприємствах* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. *Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього середовища підприємств промисловості*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

9. *Чистий прибуток (збиток) підприємств*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Надійшла до редакції 20.03.2017

Рецензент: к.е.н., проф. В.П. Колесніков

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Чуприна Н.М., Дзюба С.В.

На сегодняшний день экономика Украины, по прогнозам ряда экспертов, находится на пороге следующей волны мирового кризиса. В связи с этим, предприятиям промышленности Украины необходимо создать условия для экономической безопасности их работы с помощью следующих инструментов: государственной поддержки (как на макро-, да и на макроуровне, то есть предоставление адресной помощи промышленным предприятиям, а не только отрасли в целом); повышение эф-

фективности инновационно-инвестиционной деятельности промышленных предприятий (особенно внедрение новых технологий, которые являются энергосберегающими и экологически безопасными), что позволит привлечь инвесторов, как внутренних так и внешних.

Ключевые слова: промышленные предприятия, инновации, развитие, инвестиции

CURRENT STATUS AND PROSPECTS OF INVESTMENT APPEAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Chuprina N.M., Dzyuba S.V.

Today, Ukraine's economy is projected to some experts, is on the threshold of the next wave of global crisis. In this regard, enterprises Industry of Ukraine should create the conditions for economic security of their work through the following instruments: government support (both the micro and macro level and that is providing targeted assistance to industry, not just the industry as a whole); improving the efficiency of innovation and investment industry (especially the introduction of new technologies that are environmentally safe and energy-saving), which will enable investors to encourage both internal and external. Improving the competitiveness of domestic enterprises is one of the priority directions of development. This environmental component can provide that opportunity in a highly internationalized markets for products that strengthen its position companies, both foreign and domestic markets. Strengthening enterprise environmental orientation leads to the need for change in the management company and the involvement of resources (both material and non material) to achieve this goal.

Keywords: industry, innovation, development, investment.

УДК 368

Яворська О.Б.

СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ КРАЇНИ ЯК ІНДИКАТОР ЇЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

У статті розглянуто основні тенденції страхування в Україні. Проаналізовано макроекономічні показники розвитку страхового ринку у взаємозалежності з відповідними показниками економічного і соціального розвитку країни, визначено головний чинник підвищення попиту на страхові послуги.

Ключові слова: страхування, страховий ринок, економічний розвиток, показники розвитку страхування, щільність страхування, рівень проникнення, ВВП, доходи населення.

Вступ

Страхування – необхідний і важливий фінансовий інструмент, який забезпечує соціально-економічну стабільність і безпеку, розвиток підприємництва, ефективний захист майнових інтересів громадян і юридичних осіб від природних, техногенних, економічних і інших ризиків, реалізацію державної політики соціального захисту населення, є джерелом внутрішніх довгострокових інвестицій в економіку країни. Розвинутий ринок страхових послуг забезпечує

© Яворська О.Б., 2017

сприятливі умови стабільного розвитку національної економіки, розвитку світової економіки та міжнародних відносин. Тому з'ясування загальних тенденцій на страховому ринку України та їх зв'язку з показниками економічного і соціального розвитку країни є дуже актуальним і визначає мету даної статті.

Проблемам формування та розвитку страхування та страхового ринку в Україні, оцінці його функціонування присвячені роботи таких вчених, як В. Базилевич, К. Базилевич, Т. Васильєва, Н. Внукова, Т. Говорушко, В. Грушко,

Концентрація страхового ринку за 9 місяців 2016 року

Перші	страхування "Life"		страхування "non-Life"	
	Надходження премій, млн грн	Частка на ринку, %	Надходження премій, млн грн	Частка на ринку, %
Топ 3	853,1	42,9	4 157,2	18,2
Топ 10	1 754,3	88,3	10 015,1	43,8
Топ 20	1 974,8	99,4	14 399,4	63,0
Топ 50	1 987,2	100,0	19 713,7	86,2
Топ 100	×	×	22 164,4	97,0
Топ 200	×	×	22 844,5	99,9
Всього по ринку	1 987,2	100,0	22 857,0	100,0

Примітка: джерело: [2]

О. Залетов, О. Козьменко, С. Козьменко, М. Клапків, В. Малько, С. Осадець, А. Таркуцяк, Я. Шумелда та інших вітчизняних та іноземних економістів. Науковцями досліджені питання ризиків страхових портфелів вітчизняних страхових компаній, функціонування вітчизняного й закордонних фінансових ринків, пристосування вітчизняного страхування до міжнародних стандартів.

Результати та їх обговорення

Розглянемо основні показники страхового ринку, що дають загальне уявлення про його розвиток протягом останніх десяти років та про можливість використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. Так, в Україні кількість страхових компаній станом на 30.09.16 р. складала 323, з них 43 – компанії зі страхування життя та у порівнянні з 2007 роком в 2016 році загальна кількість страхових компаній зменшилася на 123 [1].

Фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 99,9% акумулюють 200 СК «non-Life» (71,4% всіх СК «non-Life») та 99,4% – 20 СК «Life» (46,5% всіх СК «Life»).

Сума валових страхових премій має спадну тенденцію – з 2007 по 2015 рік вона зменшилася у три рази, з 3565,98 млн дол США до 1361,25 млн дол США. Частка зібраних страхових премій у ВВП України (показник проникнення страхування) зменшується з року в рік – з 2,5% у 2007р. до 1,5% – у 2015 (рис. 1).

У країнах з розвинутою економікою цей показник становить 6–11% ВВП (табл. 2).

У процесі реалізації напрямів та виконання завдань Комплексної програми розвитку фінансового сектора України очікується, що до 2020 року рівень проникнення страхування збільшиться до 7% ВВП. [3]. Сьогодні всі тенденції українського страхового ринку не підтверджують можливостей такого зростання.

Такий середній показник як сума страхових премій, що припадають на одного страхо-

вика, за досліджуваний період зменшилась у 2,12 рази, з 8 млн дол. США до 3,77. Страхові виплати теж мають негативну тенденцію. Їх сума складала 834,26 млн дол США у 2007 році та зменшилась до 370,82 млн дол США – у 2015. На одного страховика страхова виплата стала менше в 1,8 рази, з 1,87 до 1,03 млн дол США. Що стосується рівня виплат, то у 2015 році він дорівнював 27,24%, це означає, що на 100 дол США страхових премій припадає 27,24 дол страхових виплат, і у 2015 році цей показник значно зріс в порівнянні з попередніми роками (табл. 3).

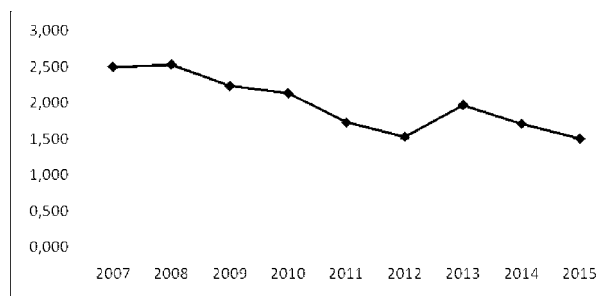

Рис. 1. Рівень проникнення страхування, %

Таблиця 2

Обсяг страхових премій в країнах ЄС та Україні у 2014 році

Країна	Валові страхові премії, млн.дол. США	Частка валових страхових премій у ВВП, %
Україна	2252	1,7
Велика Британія	351 266	10,6
Франція	270 520	9,1
Німеччина	254 644	6,5
Італія	194 735	8,6

Примітка: джерело [4]

Катастрофічно зменшуються розраховані з урахуванням девальвації гривні такі показники, як сформовані страхові резерви та об'єм сплачених статутних фондів. Перший – у два рази в порівнянні з 2007 роком, з 1667,98 до 841,22 млн

Динаміка страхового ринку України

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Валові страхові премії, млн дол*	3565,98	4558,12	2623,75	2908,62	2812,30	2683,49	3611,18	2251,87	1361,25
Страхова премія на одного страховика, млн дол	8,00	9,72	5,83	6,38	6,36	6,48	8,87	5,89	3,77
Страхові виплати, млн дол	834,26	1338,60	864,72	769,27	602,77	642,67	586,09	426,14	370,82
Страхова виплата на одного страховика, млн дол	1,87	2,85	1,92	1,69	1,36	1,55	1,44	1,12	1,03
Рівень виплат, %	23,39	29,37	32,96	26,45	21,43	23,95	16,23	18,92	27,24
Сформовані страхові резерви, млн дол	1667,98	2070,18	1301,64	1433,01	1385,40	1569,30	1818,79	1331,57	841,22
Передано в перестраховання, млн дол	1272,06	1720,95	1140,83	1354,05	731,93	314,76	1101,78	816,39	453,72
Об'єм сплачених статутних фондів, млн дол	2105,66	2507,28	1909,34	1818,28	1746,33	1818,96	1919,18	1272,08	662,62
Кількість страховиків	446	469	450	456	442	414	407	382	361
з них: компаній зі страхування життя	65	72	72	67	64	62	62	57	49

Примітка: джерело: складено автором на основі [1], * – Значення показників в доларах США розраховані за даними Всесвітнього банку [6].

дол США, другий – більш ніж у 3 рази, з 2105,66 до 662,62 млн дол США. Дані тенденції свідчать про послаблення страхових компаній та погіршення ситуації на страховому ринку.

За попередніми підсумками роботи страхового ринку України в 2016 році – 55% активів страхових компаній на суму більше 30 млрд грн являються низьколіквідними і мають український рівень прибутковості і надійності. З 8 млрд грн активів, представлених акціями, нормативу диверсифікації відповідають усього 1%, з 854 млн грн вкладень в корпоративні облігації – 41%, з 3,5 млрд грн прав вимог до перестраховальників – 30%, з 2,6 млрд грн інвестицій в нерухомість – 43%. Значна частина активів надана сумнівними активами, такими як векселі, корпоративні права на «порожні» підприємства, що призводить до недотримання страховими компаніями умов договорів страхування, як за сумою страхової виплати, так і по терміну виплати.

Активізація зростання роздрібних страхових послуг і відновлення довіри населення до страхового ринку можливі тільки через підвищення надійності, ліквідності і диверсифікації активів страхових компаній, а також виведення з ринку неплатоспроможних страховиків [5].

Ще одним середнім показником є щільність страхування. Цей показник відображає частку сукупної страхової премії, що припадає на душу населення. Динаміка щільності страхування наведена на рис.2. Найвищого значення з 2007 року цей показник набув у наступному 2008 році –

98,54 дол. США, у 2015 році одна особа в Україні в середньому на страховий захист витратила 31,78 дол.США, або 694,08 грн.на рік.

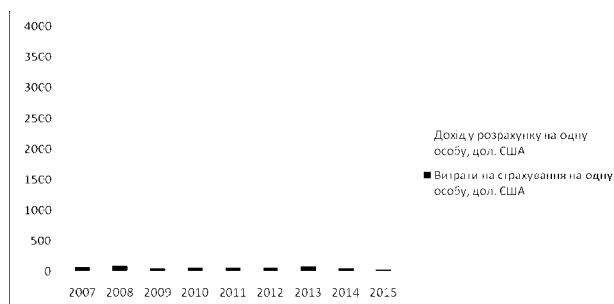

Рис. 2. Щільність страхування, дол США

Взагалі, вважається, якщо показник щільності страхування становить 140 дол. США і більше – то страхова галузь даної країни є достатньо розвинутою. Отже, в Україні протягом досліджуваного періоду цей показник у жодному році не наблизився до норматива, а починаючи з 2013 року він рівномірно зменшується і у 2015 році досягає значення у 4,4 рази менше нормативного. Спадна динаміка показника щільності страхування свідчить про зниження платоспроможності населення, про недовіру страховим компаніям. Підтвердженням погіршення добробуту українців, а відповідно до цього, зниження попиту на страхові послуги, є

питома вага витрат на страхування у сумі доходів населення.

Наступний рисунок демонструє низхідну тенденцію доходів громадян України та їх витрачання на страховий захист, починаючи з 2013 року (рис.3). Доходи населення за два роки впали з 2005,12 дол. США на одну особу на рік до 1421,14 (29,13%) Питома вага витрат на страхування у доходах населення з 2007 року зменшилась на 1,58% – з 3,82% до 2,24%. Страхування – це турбота про завтрашній день, це захист майбутнього. Людина може дозволити собі вкладати гроші в майбутнє тільки за умови забезпеченості дня сьогоднішнього.

Примітка: джерело: [7].

Рис. 3. Динаміка доходів населення та витрат на страхування

Таким чином, макроекономічні показники розвитку страхового ринку корелюють з відповідними показниками економічного і соціального розвитку країни, перебуваючи в тісній взаємозалежності. Чинники впливу на розвиток страхування як у регіонах, так і в Україні знаходяться поза площиною страхового ринку, зокрема: падіння фондового ринку, $70=5?04 C @50;L=><C A5:B>@V 5:>=><V:8$, відсутність інвестиційної привабливості, високий рівень інфляції, низький рівень життя населення.

Висновки

Страховий ринок України демонструє спад. Усі показники, що характеризують його стан, мають низхідну тенденцію. Говорити про необхідність створення сприятливого страхового клімату в Україні, внутрішніх проблемах страхового ринку сьогодні недоцільно. Розвиток страхування за всіх часів слідував за розвитком суспільства. Страхування – одна з важливіших складових фінансової сфери країни, її економічної системи. Тому всі проблеми економічного розвитку чи спаду в економіці обов'язково відбиваються на стані страхового ринку. ВВП України, починаючи з 2013 року, спадає, доходи населення зменшуються, рівень життя людей вкрай низький. Тільки економічне зростання в державі спроможне відродити позитивні тенденції

як в житті кожної людини, кожного господарюючого суб'єкта, так, відповідно до цього, в розвитку ринку страхових послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Консолідовані звітні дані за 2007–2015 рр. / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України: [сайт]. – Режим доступу: <http://nfr.gov.ua/content/konsolidovanizvitnidani.html>
2. Статистика страхового ринку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/stat>.
3. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року (Постанова Правління Національного банку України від 18.06. 2015 року № 391). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>
4. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nfr.gov.ua/content/dostup-do-informacii.html> – Загол. з екрану.
5. Інтерфакс – Україна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://interfax.com.ua/news/economic/414469.html>
6. Світовий банк [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.worldbank.org
7. Доходи населення. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/dn.htm

Надійшла до редакції 04.04.2017
Рецензент: к.е.н., проф. В.П. Колесніков

СОСТОЯНИЕ СТРАХОВОГО РЫНКА СТРАНЫ КАК ИНДИКАТОР ЕЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

Яворская Е.Б.

В статье рассмотрены основные тенденции страхования в Украине. Проанализированы макроэкономические показатели развития страхового рынка во взаимосвязности с соответствующими показателями экономического и социального развития страны, определен главный фактор повышения спроса на страховые услуги.

Ключевые слова: страхование, страховой рынок, экономическое развитие, показатели развития страхования, плотность страхования, уровень проникновения, ВВП, доходы населения.

CONDITION OF COUNTRY'S INSURANCE MARKET AS AN INDICATOR OF ITS ECONOMICAL DEVELOPMENT

Yavorskaya O.B.

The article describes the main Insurance tendencies in Ukraine. Analyses macroeconomical rates of the development of insurance market in correlation with congruous rates of economical and social development of the country; defines the main factor of raising demand for insurance services.

Keywords: insurance, insurance market, economic development, indexes of development of insurance, closeness of insurance, level of penetration, GDP, profits of population.